

розвитку української культури має стати справжньою основою державного будівництва в Україні;

4) правова ідеологія має спиратися на принцип зміцнення та захисту української держави, що має бути демократичною, унітарною, децентралізованою, з розвиненим громадянським суспільством.

Таким чином, слід зазначити, що сучасна українська державна ідеологія має відображати національні інтереси, пріоритети у внутрішній політиці, а також бути адекватним та дієвим політико-правовим засобом реагування на виклики та небезпеки, спричинені загальносвітовими трансформаційними процесами, сприяти зміцненню міжнародного авторитету України, позиціонуючи її як «цивілізовану європейську державу в глобальному правовому просторі» [4, с. 35].

Література

1. Удовика Л. Г. Трансформація правової системи в умовах глобалізації: антропологічний вимір: монографія. Харків: Право, 2011. 552 с.

2. Недюха М. Правова ідеологія українського суспільства: інноваційний потенціал процесу соціальних змін. Політичний менеджмент. 2013. № 59. С. 86-94.

3. Політична психологія. Навчальний посібник / За ред. С. О. Матвеева. Київ: ЦНЛ, 2003. 216 с.

4. Калюжний Р. А. Проблеми і перспективи розвитку національної правової ідеології в умовах глобалізації. Юридичний вісник. 2014. № 4 (33). С. 31-35.

УДК 340(477)(043.2)

Макеєва О. М., к.ю.н.,
Боковенко В. П., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Проблеми становлення та розвитку правової системи є актуальними, оскільки Україна, здобувши незалежність, стала на шлях демократичного розвитку державотворення та правотворення. Принципи верховенстві права і справедливості повинні стати незаперечними засадами сучасного суспільства, що прагне забезпечити рівні можливості для кожної людини і громадянина, але щоб вони реально були втілені в життя, необхідно забезпечити належні умови для їх існування і розвитку.

Сутності, розвитку та функціонуванню правової системи України присвячені роботи таких дослідників: В. Д. Бабкіна, А. П. Зайця, М. І. Козюбри, В. В. Копейчикова, О. М. Лисенко, Л. А. Луць,

Н. М. Оніщенко, В. Ф. Погорілка, П. М. Рабиновича, В. М. Селіванова, О. Ф. Скакун, Я. М. Шевченко, Ю. С. Шемшученка та ін.

Основою нормального існування суспільного життя в межах держави є її правова система – складне, багаторівневе, ієрархічне динамічне утворення, то в її структурі існують певні підсистеми, що являє собою форму зв'язків, відносин, режимів, статусів, гарантій принципів, правосуб'єктності. Як елементи правової системи виділяють: право, правові установи, судову та іншу юридичну практику, механізм правового регулювання, право реалізаційний процес, права, свободи та обов'язки громадян, систему правовідносин, законність і правопорядок, правову ідеологію [1, с. 551].

Правова система складається з кількох основних елементів: по-перше, нормативно-правова і законодавча база, яка має формувати установлене і доступне для кожного громадянина регулювання усіх головних правових відносин в державі й суспільстві; по-друге — уповноважені органи державного управління, які забезпечують належне функціонування законодавчого і нормативного правового поля; по-третє — судова гілка влади, яка встановлює правові відносини в суспільстві та державі. Зазначені елементи правової системи функціонують у постійній взаємодії, взаємопов'язані та взаємозалежні й мають можливість ефективно виконувати своє призначення лише завдяки людям — фахівцям-правникам, які й уособлюють основу системи та її складові. Сьогодні в Україні система законодавства є великою і розгалуженою. Зважаючи на кількість змін і доповнень внесених до законодавства за всі роки їх функціонування, можна припустити, що стан нашого правового поля нестабільний. Якщо до цього додати відсутність у суспільстві високого рівня правової культури, правових традицій і корумпованість, то висновки щодо функціонування правової системи держави будуть зовсім невтішними.

Одним із складників правової системи є інституційні інструменти державного управління, що мають забезпечувати ефективне урядування правової системи, яка базується на чинному законодавчому і нормативно-правовому полі. В першу чергу це правоохоронні органи: прокуратури, внутрішніх справ, національної безпеки, прикордонної та фіскальної служби, митниці, організаційно-правові засади функціонування більшості з яких були сформовані ще за часів СРСР. В останні роки додалися ще Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро та Державне бюро розслідувань. Події сьогодення довели, що ці структури не відповідають вимогам часу. Намагання їх частково реформувати бажаних результатів не дали.

Третьою важливою складовою правової системи держави є судова гілка влади, від ефективної діяльності якої залежить внутрішня складова правових відносин у суспільстві та підтримання правового порядку на

засадах верховенства права. Попри вжиті перманентні заходи щодо створення нової за змістом судової гілки влади й поліпшення її діяльності, невирішеними залишаються проблеми: а) оптимізації принципів побудови судової системи України з метою зменшення адміністративного і політичного тиску на суддів та значного рівня їхньої корумпованості; б) забезпечення доступності правосуддя; в) внесення змін до процедури створення, реорганізації та ліквідації судів, а також процедур відбору кандидатів на посаду судді; г) створення судів присяжних.

Ще однією проблемою для розвитку правової системи в Україні є відсутність єдиних деонтологічних норм професійної етики, спрямованих на утвердження високого рівня професійної відповідальності юристів за результати своєї діяльності.

Важливим чинником розвитку правової системи є правова культура, яка забезпечує її функціонування та розвиток. Для правової системи, що трансформується, важливим є вдосконалення та підвищення рівня правової культури, вироблення нової системи правових цінностей, норм і принципів, забезпечення захисту прав і свобод, законних інтересів громадян. Оцінка рівня розвитку правової культури і правової системи вимагає таких критеріїв: суспільний прогрес як ступінь свободи природних прав, ступінь гарантованості державою свободи та захищеності особи, рівень розвитку нормативно-правових актів, правової діяльності, правової свідомості тощо [2, с. 52].

Отже, для майбутньої цілісності та всебічного, системного розвитку правової системи в Україні потрібно: 1) урізноманітнити зовнішні форми права, що забезпечують динамічність, гнучкість правової системи суспільства; 2) спрямувати правове регулювання на загальні норми та принципи міжнародного права; 3) активно формувати головні структурні частини, які сприяють правильному співвідношенню та взаємозв'язку елементів; 4) урізноманітнювати в юридичній науці і практиці методологічні підходи до праворозуміння; 5) поступово адаптувати правову систему до міжнародних стандартів.

Література

1. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / [ред. кол. вид.: В. Я. Тацій (голова) та ін.]. – Харків: Право, 2008-2010. – Т. 1: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України / [за заг. ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина]. – 2008. – 726 с.

2. Макева О. М. Правова культура як чинник розвитку правової системи / О. М. Макеєва // Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». — К.: 2016. — Том 4, № 41. — С. 48-53.